

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра граматики англійської мови

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Майя НІКОЛАЄВА

«31» 08. 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ КОГНІТИВНОЇ ОНОМАСТИКИ

Рівень вищої освіти: Другий (магістерський)

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Спеціальність: 035 Філологія

Спеціалізації:

035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька

035.051 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська

035.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька

Освітньо-професійна програма «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

Освітньо-професійна програма «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька»

Освітньо-професійна програма «Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська»

Освітньо-професійна програма «Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька»

ОНУ

2023

Робоча програма навчальної дисципліни “Основи когнітивної ономастики”. Одеса: ОНУ, 2023. 13 с.

Розробники: Олена КАРПЕНКО, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри граматики англійської мови;

Валерія НЕКЛЕСОВА, доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри граматики англійської мови

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри граматики англійської мови

Протокол № 1 від “28” серпня 2023 р.

Завідувач кафедри Олена Карпенко Олена КАРПЕНКО

Погоджено із гарантом ОПП Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

Олена Карпенко Олена КАРПЕНКО

Погоджено із гарантом ОПП Германські мови та літератури (переклад включно), перша – німецька

Наталя Голубенко Наталя ГОЛУБЕНКО

Погоджено із гарантом ОПП Романські мови та літератури (переклад включно), перша – іспанська

Людмила Гринько Людмила ГРИНЬКО

Погоджено із гарантом ОПП Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька

Маріанна Князян Маріанна КНЯЗЯН

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) _____

Факультету романо-германської філології

Протокол № 1 від “29” серпня 2023 р.

Голова НМК Олена Григорович Олена ГРИГОРОВИЧ

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни полягає в ознайомленні студентів з процесами концептуалізації й категоризації власних назв в ментальному лексиконі носія мови, дослідженні організації онімної складової ментального лексикону людини.

Завдання: вивчення процесів кодування власних назв у концепти; розгляд психолінгвістичних аспектів ментального буття онімів.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

а) інтегральної: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;

б) загальних:

ЗК04. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК07. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

в) спеціальних компетентностей:

СК01. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

СК04. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

СК07. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

Програмні результати навчання (ПР):

ПР 07. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці;

ПР 09. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації;

ПР 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати:** теоретичні основи теорії когнітивної ономастики; процеси концептуалізації й категоризації власних назв; **вміти:** вільно орієнтуватися в цій сфері, аналізувати взаємозв'язки різних онімних фреймів, досліджувати формування онімної складової людини, висловлювати власну точку зору на проблеми у сфері когнітивної ономастики та пояснювати їх.

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

ONYMS IN MENTAL LEXICON

Theme 1. Cognitive Linguistics and Proper Names. Cognitive Onomastics.

Theme 2. Proper Names as Concepts. Their Role in Cognitive Processing.

Theme 3. Proper Names in the Mental Lexicon. Their Categorization.

Theme 4. Correlation of Conceptualization and Categorization of Proper Names.

Theme 5. Onymic Concepts. Their Semantic Loading.

Theme 6. Framing of the Onymic Component of the Mental Lexicon.

Theme 7. Problems of Profiling of Proper Names.

Theme 8. Associative Meaning of Proper Names. Methods of Establishing.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин	
	Очна форма	Заочна форма

1	Усього	У тому числі				Усього	У тому числі			
		л	п	лб	ср		л	п	лб	ср
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.										
SPEECH PRODUCTION AND COMPREHENSION										
Theme 1. Cognitive Linguistics and Proper Names. Cognitive Onomastics.	9	2			7	14	2	2		10
Theme 2. Proper Names as Concepts, Their Role in Cognitive Processing.	11	2	2		7	12	2			10
Theme 3. Proper Names in the Mental Lexicon, Their Categorization.	11	2	2		7	11	1			10
Theme 4. Correlation of Conceptualization and Categorization of Proper Names.	11	2	2		7	11	1			10
Theme 5. Onymic Concepts, Their Semantic Loading.	12	2	2		8	11	1			10
Theme 6. Framing of the Onymic Component of the Mental Lexicon.	12	2	2		8	11	1			10
Theme 7. Problems of Profiling of Proper Names.	11	2	1		8	9	1			8

Theme 8. Associative Meaning of Proper Names. Methods of Establishing.	11	2	1		8	9	1		8
Підсумкове заняття	2		2					2	
Усього годин	90	16	14		60	90	10	4	76

5. Теми семінарських занять

Семінарські заняття не передбачені.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		очна форма	заочна форма
1.	Theme 2. Proper Names as Concepts, Their Role in Cognitive Processing. Active and Passive Onymic Concepts.	2	2
2.	Theme 3. Proper Names in the Mental Lexicon, Their Categorization. Transformation of Onyms in the Mental Lexicon of a Native Speaker.	2	
3.	Theme 4. Correlation of Conceptualization and Categorization of Proper Names. Means of Categorizing of Onyms. Onymic Circles of the Mental Lexicon.	2	
4.	Theme 5. Onymic Concepts, Their Semantic Loading. Types of Concepts, Their Structure.	2	
5.	Theme 6. Framing of the Onymic Component of the Mental Lexicon. Types of Onymic Frames.	2	
6.	Theme 7. Problems of Profiling of Proper Names. Two Types of Profiling, Their Peculiarities.	1	
7.	Theme 8. Associative Meaning of Proper Names, Methods of Establishing. Types of Associative Experiments. Free Associative Experiment with Onymic Stimuli.	1	

	Підсумкове заняття	2	2
	Разом	14	4

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ Види завдань	Кількість годин	
		очна форма	заочна форма
1	Theme 1. Cognitive Linguistics and Proper Names. Cognitive Onomastics. Усна доповідь: Cognitive Onomastics. Самостійна підготовка до практичного заняття.	7	10
2	Theme 2. Proper Names as Concepts, Their Role in Cognitive Processing. Підготовка усної доповіді: Onymic Concepts.	7	10
3.	Theme 3. Proper Names in the Mental Lexicon, Their Categorization. Написання реферату: Onymic Categories in Mental Lexicon.	7	10
4.	Theme 4. Correlation of Conceptualization and Categorization of Proper Names. Написання аналітичного есе: Onymic Concepts and Their Transformation.	7	10
5	Theme 5. Onymic Concepts, Their Semantic Loading. Розробка презентації: Structure of the Onymic Concept.	8	10
6	Theme 6. Framing of the Onymic Component of the Mental Lexicon. Розробка плану-конспекту лекційного заняття.	8	10
7	Theme 7. Problems of Profiling of Proper Names. Написання доповіді та підготовка презентації на тему: Two Types of Profiling.	8	8
8	Theme 8. Associative Meaning of Proper Names, Methods of Establishing. Підготовка усної доповіді: Associative Experiments.	8	8
	Разом	60	76

9. Методи навчання

Словесні: лекції, пояснення, дискусії.

Наочні: PowerPoint презентації, ілюстрування мовних фактів і явищ.

Практичні: усні доповіді, самостійна підготовка до практичного заняття, індивідуальні завдання, які передбачають написання рефератів, аналітичного есе, розробку презентацій, плану-конспекту лекційного заняття.

10. Форми контролю і методи оцінювання

Методи поточного контролю: оцінювання усних відповідей і доповідей за рефератами під час практичних занять, індивідуальних завдань.

Підсумковий контроль: формою підсумкового контролю в рамках навчальної дисципліни є залік.

Критерії оцінювання письмових завдань

За системою ОНУ імені І.І.Мечникова	Оцінка ECTS	Визначення
1	2	3
90–100	A	Здобувач вищої освіти у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, повно та системно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань. Виявляє цінні творчі ідеї.
85–89	B	Здобувач вищої освіти достатньо правильно, повно й системно викладає матеріал щодо проблеми, яка розглядається на занятті, виявляючи при цьому творчий підхід.
75–84	C	Здобувач вищої освіти припустився однієї-двох несуттєвих помилок, дотримуючись достатньої повноти, системності викладу матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
70–74	D	Здобувач вищої освіти припустився двох суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
60–69	E	Здобувач вищої освіти припустився трьох та більше суттєвих помилок у поданні матеріалу щодо проблеми, яка розглядається, відповідь є недостатньо повною й систематизованою.
35–59	FX	Здобувач вищої освіти продемонстрував лише деякі елементи матеріалу щодо проблеми, яка розглядається.
0–34	F	Здобувач вищої освіти не виклав матеріал щодо проблеми, яка розглядається.

Критерії та шкала оцінювання

За системою ОНУ імені І.І.Мечникова	Оцінка ECTS	За національною шкалою	Визначення
1	2	3	4
90–100	A	зараховано	Здобувач вищої освіти повно та ґрунтовно засвоїв всі теми робочої програми з навчальної дисципліни, вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, повністю виконав усі завдання з кожної теми поточного контролю.
85–89	B		Здобувач вищої освіти недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі теми робочої програми навчальної дисципліни. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання з кожної теми поточного контролю в цілому.
75–84	C		Здобувач вищої освіти недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання з кожної теми поточного контролю виконав не в повному обсязі.
70–74	D		Здобувач вищої освіти засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно і самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, не виконав окремі завдання поточного контролю з кожної теми.
60–69	E		Здобувач вищої освіти засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання з кожної теми поточного контролю в цілому.
35–59	FX		не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	не зараховано з обов'язковим	Здобувач вищої освіти не засвоїв програму навчальної дисципліни, не вміє викласти зміст жодної теми навчальної дисципліни, не виконав завдань поточного контролю.

11. Питання для поточного контролю

1. Cognitive Linguistics and Proper Names. Cognitive Onomastics.
2. Proper Names as Concepts. Their Role in Cognitive Processing.
3. Active and Passive Onymic Concepts.
4. Proper Names in the Mental Lexicon, Their Categorization.
5. Transformation of Onyms in the Mental Lexicon of a Native Speaker
6. Correlation of Conceptualization and Categorization of Proper Names.
7. Means of Categorizing of Onyms.
8. Onymic Circles of the Mental Lexicon.
9. Onymic Concepts, Their Semantic Loading.
10. Types of Concepts, Their Structure.
11. Framing of the Onymic Component of the Mental Lexicon.
12. Structure of the Individual Onymic Frame.
13. Types of Onymic Frames.
14. Anthroponymic Frame.
15. Toponymic Frame.
16. Ergonymic Frame.
17. Theonymic Frame.
18. Zoonymic Frame.
19. Phytonymic Frame.
20. Chrematonymic Frame.
21. Chrononymic Frame.
22. Cosmonymic Frame.
23. Ideonymic Frame.
24. Problems of Profiling of Proper Names.
25. Two Types of Profiling, Their Peculiarities.
26. The Subjective and Objective in the Mental Representation of Onyms.
27. Associative Meaning of Proper Names.
28. Methods of Establishing of the Associative Meanings of Onyms.
29. Types of Associative Experiments.
30. Free Associative Experiment with Onymic Stimuli.
31. Onymic Associative Dictionaries.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

У ході поточного контролю студент може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожну тему змістового модуля. Загальна оцінка з навчальної дисципліни – це

є середнє арифметичне суми балів за поточний контроль. Здобувач вищої освіти одержує підсумкову оцінку, якщо за результатами поточного контролю він набрав за кожену тему 60 і більше балів.

Якщо за результатами поточного контролю студент набрав менше 60 балів, або якщо він набрав 60 і більше балів, проте хоче поліпшити свій підсумковий результат, він повинен виконати залікове завдання (див. Перелік питань для поточного контролю) і з урахуванням його результатів отримати відповідну кількість залікових балів із дисципліни.

Поточний контроль								Сума балів
Змістовий модуль 1								100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	
100	100	100	100	100	100	100	100	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Основи когнітивної ономастики».
2. Силабус навчальної дисципліни «Основи когнітивної ономастики».

14. Рекомендована література

Основна

1. Карпенко О. Ю. Когнітивна ономастика. Навчальний посібник, рекомендований МОН України. Одеса : Фенікс, 2010. 158 с.
2. Проблематика когнітивної ономастики. Монографія. Одеса : Астропринт, 2006. 325 с.

Додаткова

1. Бучко Д. Г., Ткачова Н. В. Словник української ономастичної термінології. Харків : Ранок-НТ, 2012. 256 с.
2. Hough C. The Oxford Handbook of Names and Naming. Oxford : OUP, 2016. 832 p.
3. Cognitive Onomastics : A Reader / ed. by S. Brendler. Hamburg : Vaar, 2016. 204 p.
4. List of Key Onomastic Terms. URL : <https://icosweb.net/wp/wp-content/uploads/2019/05/ICOS-Terms-en.pdf>
5. Słowiańska onomastyka. Encyklopedia / Pod.red. Ewy Rzetelskiej-Feleszko i Aleksandry Cieślukowej. Warszawa; Kraków : Towarzystwo naukowe Warszawskie, 2002-2003. Т. 1-2. 535 p.
6. Sjöblom P. Cognitive Linguistics and Onomastics : How Company Names Reflect Subjectivity? 2004. URL : <http://www.helsinki.fi/jarj/ficla/subjectivity>

15. Електронні інформаційні ресурси

1. The International Council of Onomastic Sciences. URL: <https://icosweb.net/onomastics-online/> - Міжнародна рада з ономастичних наук.
2. American Name Society. URL : <https://www.americannamesociety.org> - асоціація ономастів Америки.